

A versenyző
sorszáma:

Döntő, írásbeli forduló – KÖZÉPISKOLA

1. Melyik fogalomra ismersz a leírásban?

5 pont

- a) A földrengéseket érzékelő és regisztráló műszer.

fogalom:

- b) A felszín azon pontja, ahol a legnagyobb a földrengés ereje.

fogalom:

- c) A magma felhalmozódási helye a kőzetburokban.

fogalom:

- d) Kőzethasadékokban lévő vízoszlop hő hatására történő, időnkénti felszínre lövellése.

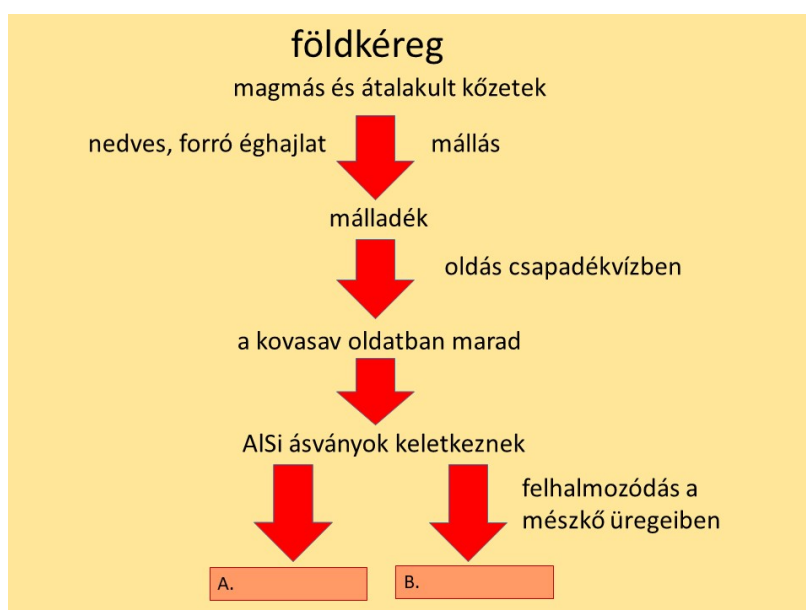
fogalom:

- e) Az iránytűvel meghatározott és a földrajzi észak-déli irány eltérése.

fogalom:

2. Melyik két ásványkincs keletkezésének folyamatát látod a vázlatban?

2 pont

A., B.

3. Keresd a párját!

4 pont

Keresd a párját a képeknek abból a szempontból, hogy ugyanaz az erő alakította ki azokat! Írd a számok mellé a megfelelő betűjelet! Nincs mindennek párja.

1.

A.

2.

B.

3.

C.

4.

D.

E.

1. –

2. –

3. –

4. –

4. Igaz vagy hamis?

8 pont

Írj az igaz állítások mögé „I”, a hamis állítások mögé „H” betűt!

- a) A Pacifikus-hegységrendszer vulkánjainak kitörése rendszerint katasztrofális robbanásokkal zajlik, mert a tengeri üledékekkel nagy mennyiségű víz kerül a mélybe.
- b) A dolomitból is képződhet karsztbauxit.
- c) Az Andok kialakulásában fontos szerepe volt a vastag tengeri üledék gyűrődésének és kiemelkedésének is.
- d) Az állandóan fagyos területeken csak a jég formálja a felszínt.
- e) A tengerjárás (apály-dagály váltakozása) nem formálja a partvonalakat.
- f) Hazánkban a vasércet tartalmazó kőzettrétegeket a belföldi jégtakaró letarolta.
- g) Az ősfolyamvölgy a gleccserek által kialakított U-alakú völgy, amit napjainkban folyók foglalnak el.
- h) Sivatagok területén gyorsan aprózódnak a kőzetek és nagy málladéktakarók halmozódnak fel.

5. Rendezd sorba!

2 pont

- a) Rendezd sorba a földtörténeti eseményeket a legidősebbel kezdve! Számozd meg azokat kialakulásuk sorrendjében! Kezdd a legkorábbival!

legtöbb feketekőszén keletkezése lösz keletkezése ósóceán kialakulása
 Észak-Amerika elszakadása Euráziától

- b) Rendezd sorba a tájakat keletkezési idejük szerint! Számozd meg azokat keletkezésük sorrendjében! Kezdd a legkorábbival!

Atlasz Dél-kínai-hegyvidék Pennine Amazonas-alföldje

6. Mi a helyes?

6 pont

Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- a) Melyik nem illik a sorba a felépítő kémiai elemek szempontjából?
- A. gyémánt
 - B. barnakőszén
 - C. mangánérc
 - D. lignit
- b) Mi történt a jégkorszakközökben (interglaciálisokban)?
- A. a folyók bevágódtak a völgytalpakba
 - B. a szél kifújta a poranyagot a kiszáradt folyók medréből
 - C. a hegyvidékeken előrenyomultak a gleccserek
 - D. csökkent a Világtenger szintje

- c) Melyik barlangtípus alakulhatott ki a Bükkben?
- A. abráziós barlang
 - B. lávabarlang
 - C. sóbarlang
 - D. cseppkőbarlang
- d) Mi szükséges a málláshoz?
- A. magas hőmérséklet és kevés csapadék
 - B. magas hőmérséklet és sok csapadék
 - C. alacsony hőmérséklet és kevés csapadék
 - D. fagy és sok csapadék
- e) Milyen körülmények között alakul ki kőolaj?
- A. Elzáródott tengeröbölben, száraz éghajlaton a víz elpárolog és az elhalt élőlényekből alakul ki.
 - B. A plankton élőlényének teteméből, oxigénhiányos környezetben az óceán aljzatán lassan elbomló szervesanyagból alakul ki.
 - C. Tóparti mocsarakban felhalmozódott növényi törmelékből alakul ki.
 - D. Trópusi éghajlaton felhalmozódó málladékból, a lateritből alakul ki.
- f) Mi nem szükséges a márvány kialakulásához?
- A. magas hőmérséklet
 - B. nagy nyomás
 - C. kalciumkarbonát kőzet
 - D. képlékeny kőzetanyag

7. A Föld hője

5 pont

Keresd meg a hibás állításokat és írd a pontozott vonalra! Írd melléjük a helyes állításokat!

A Föld belső hőmérséklete a felszín felé haladva fokozatosan nő. A Föld belső hőjének egy része radioaktív anyagok (pl. szén) bomlásából származik. A geotermikus gradiens, azaz a 10 méterenkénti hőmérséklet-változás földi átlagértéke 3 °C. A Föld anyaga a forgás és a lehűlés hatására sűrűség szerint rendeződött gömbhéjakba. A sűrűség a mélység függvényében nő. A nyomás ezzel szemben hirtelen megnő bizonyos mélységekben.

hiba

javítás

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

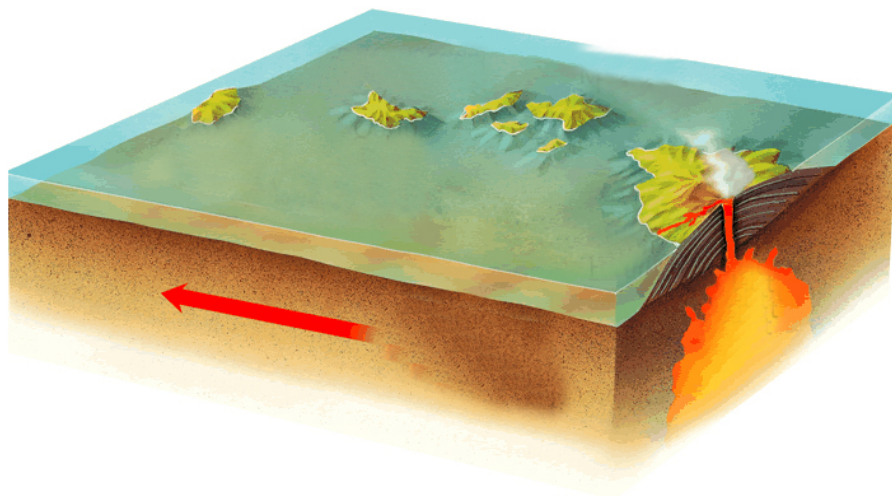
.....

.....

8. Hogyan került a sziget az óceánba?

4 pont

Tanulmányozd az ábrát, majd válaszolj a kérdésekre!

Hogyan nevezik az ilyen magmafeláramlási helyeket?

Milyen anyag áramlik a felszín felé?

Miért alakul ki szigetsor?

.....

Melyik sziget/szigetcsoporthoz keletkezhetett hasonló módon? Húzd alá a helyes választ!

A. Izland

B. Kanári-szigetek

C. Kréta

D. Karib-szigetek

9. Hogyan lehet csökkenteni a földrengések pusztításának mértékét?

4 pont

Írj négy példát!

—

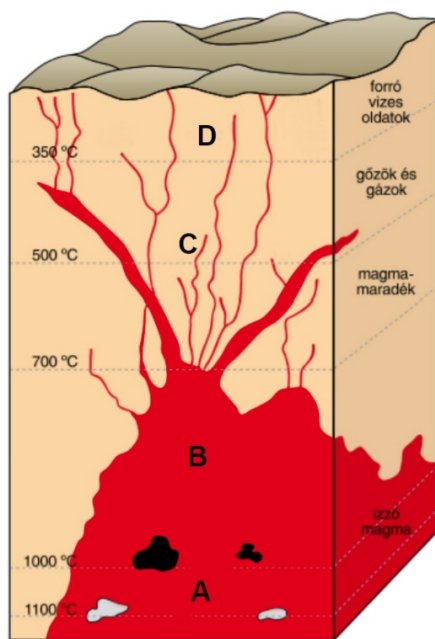
—

—

—

10. Milyen ércek és kőzetek képződnek a magmás ércesedés során?

4 pont

A kihűlő magmából különböző hőmérsékleteken más-más fémek ércei válnak ki. Írj 1-1 példát a betűvel jelzett szintekhez!

A –

C –

D –

Melyik kőzet válik ki a B szintben?

.....

Elért összes pontszám: 44 /..... pont